

Sygn. akt II PK 90/14

POSTANOWIENIE

Dnia 4 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa H. S.
przeciwko T. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 4 listopada 2014 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w L.
z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. akt V Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód H. S. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 28 listopada 2013 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego: art. 8 k.p. i art. 32 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 167) w związku z art. 10 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. Nr 90, poz. 844 ze zm. – dalej także jako ustawa o zwolnieniach grupowych), przez ich niezastosowanie, niewłaściwe zastosowanie oraz błędną wykładnię - przez uznanie, że pomimo iż powód w dacie złożenia mu wypowiedzenia zmieniającego był pod ochroną prawną przysługującą działaczowi związkowemu, pracodawca był uprawniony do wypowiedzenia powodowi warunków umowy o pracę zawartej na

czas nieokreślony, błędnie uznając, że ochrona to nie przysługuje działaczom związkowym w przypadku zwolnienia indywidualnego; art. 10 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 5 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, przez błędną wykładnię i błędne uznanie, że pozwany w okresie nieprzekraczającym 30 dni dokonał wypowiedzeń umów o pracę czy też wypowiedzeń warunków pracy i płacy obejmujących mniejszą liczbę pracowników niż określona w art. 1 wyżej powołanej ustawy, „co skutkuje naruszeniem także art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c”., oraz błędnie uznając, że określenie warunków wypowiedzenia warunków pracy wobec pracowników - takich jak powód - będących członkami zakładowej (międzyzakładowej) organizacji związkowej upoważnionymi do reprezentacji tej organizacji wobec pracodawcy (por. art. 5 ust. 5 pkt 4) znajduje się w art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników; art. 8 k.p. i art. 477¹ k.p.c. oraz art. 45 § 1 k.p. w związku z naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c., przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie spowodowane błędem w ustaleniach faktycznych będących podstawą rozstrzygnięcia i sprzecznością istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego; art. 42 § 1 i 2 k.p. oraz art. 45 § 1 i 2 k.p., przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie spowodowane błędem w ustaleniach faktycznych będących podstawą rozstrzygnięcia i sprzecznością istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego; sprzeczność istotnych ustaleń Sądu pierwszej instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i naruszenie przepisów postępowania procesowego, tj. 224 § 2, art. 227 i art. 228 § 1 i § 2 w związku z art. 232 zdanie drugie i art. 233 k.p.c., przez niewłaściwe ustalenie stanu faktycznego mającego istotny wpływ na wynik sprawy oraz dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, z pominięciem przeprowadzenia dowodów z dokumentów, z których jednoznacznie wynika, że powód był jedynym pracownikiem, któremu pozwany dokonał wypowiedzenia, a co za tym idzie, „Sąd - rozpoznając spór o roszczenie wynikające z wadliwego wypowiedzenia powodowi (działaczowi związkowemu podlegającemu ochronie) - wydając wyrok oddalający apelację powoda, nie

dokonał oceny substancji ustalonego stanu faktycznego w celu ustalenia, czy pozwany pracodawca mógł zastosować wobec powoda (podlegającego ochronie) instytucję wypowiedzenia zmieniającego w przypadku braku ustaleń przez Sąd - czy doszło do wypowiedzenia stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników - na podstawie ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, tj. - czy faktycznie "(...) zwolnienia w okresie nieprzekraczającym 30 dni obejmują mniejszą liczbę pracowników niż określona w art. 1." wyżej powołanej ustawy".

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na błędne przyjęcie, że z uwagi na charakter działalności związku zawodowego do którego powód przynależy powołanie się przez powoda na ochronę związkową, jaka powodowi przysługiwała w związku z jego działalnością związkową (tj. - pełnienia funkcji pełnomocnika zarządu związku upoważnionego do reprezentowania tej organizacji wobec pozwanego pracodawcy) jest nieskuteczne przy wypowiedzeniu warunków pracy takiemu pracownikowi w oparciu o art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, gdyż dokonanie pracownikowi wypowiedzenia zmieniającego pomimo sprzeciwu zarządu organizacji związkowej jest dopuszczalne z uwagi na treść art. 10 ust. 3 w związku z art. 5 ust 5 pkt 3 i 4 tego aktu prawnego, że pozwany pracodawca przy wypowiedzaniu warunków zatrudnienia powodowi nie naruszył art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, gdyż brak takiej zgody związku nie powoduje ochrony stosunku pracy w przypadku powoda; że żądanie powoda przywrócenia do pracy jest nieuzasadnione, bo wypowiedzenie powodowi warunków zatrudnienia nie pozostaje w kolizji z zasadami współżycia społecznego (art. 5 ust. 5 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników) i art. 45 § 1 i 3 k.p. oraz art. 8 k.p.; że pracodawca nie naruszył przepisu art. 5 ust 5 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników poprzez

nieuprawnione zastosowanie art. 10 ust. 1 w/w ustawy, bo w okresie 30 dni poprzedzającym wypowiedzenie warunków pracy powodowi - pozwany pracodawca dokonał również wypowiedzenia umowy o pracę M. G., co uprawniało pozwanego do wręczenia powodowi wypowiedzenia warunków pracy; że w przypadku powoda powoływanie się na ochronę związkową, jaka powodowi przysługiwała w związku z jego działalnością związkową jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a w szczególności ze względami moralnymi i stanowi nadużycie prawa podmiotowego wobec czego powód nie korzysta z ochrony prawnej o której mowa w art. 32 § 1 ustawy o związkach zawodowych niezależnie od braku stwierdzenia ciężkiego naruszenia przez powoda podstawowych obowiązków pracowniczych, które uzasadniać mogłoby przyjęcie nadużycia prawa podmiotowego oraz niezależnie od braku jednoznacznego wskazania zasady współżycia społecznego, której nadużył powód wykonując swoje prawo; co prowadzi do konieczności rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej i zmiany zaskarżonego orzeczenia w zakresie w jakim Sąd drugiej instancji odmówił przywrócenia powoda do pracy u strony pozwanej w na dotychczasowych warunkach pracy, tj. - w miejscu jej dotychczasowego wykonywania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Gdy idzie o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na przesłankę oczywistej zasadności skargi, to trzeba przypomnieć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczności, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Przy czym podkreślić należy, że w judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Odnosząc się do wypowiedzi skarżącego zawartych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy wskazać, że konstrukcja nadużycia prawa (art. 8 k.p.), może być stosowana tylko w przypadku, kiedy określone prawo danemu podmiotowi przysługuje. W tym przypadku chodzi o „prawo do przywrócenia na poprzednie warunki pracy i płacy”, przysługujące pracownikowi, któremu warunki te wypowiedziano z naruszeniem przepisów o wypowiedzaniu umów o pracę, w tym także z naruszeniem art. 32 ust. 1 pkt 2 ustawy o związkach zawodowych. W rozpoznawanej sprawie Sąd przyjął, że powodowi takie prawo nie przysługuje, bowiem przepisy ustawy o zwolnieniach grupowych uchyliły ochronę skarżącego jako działacza związkowego przed wypowiedzeniem zmieniającym. Oddalając powództwo, Sąd nie sięgał zatem do art. 8 k.p., ale oddalił powództwo, uznając, że przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę nie zostały naruszone.

Poza tym istotnie, określenie warunków wypowiedzenia warunków pracy i płacy wobec pracowników takich jak powód, a więc będących członkami zakładowej (międzyzakładowej) organizacji związkowej upoważnionymi do reprezentacji tej organizacji wobec pracodawcy nie znajduje się w art. 10 ust. 3 ustawy o zwolnieniach grupowych, ale w art. 5 ust. 5 pkt 4 tej ustawy, który za pośrednictwem art. 10 ust. 1 ma zastosowanie do tzw. zwolnień indywidualnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2006 r., II PK 287/05, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 102, w którym stwierdzono, że pracodawca może wypowiedzieć dotychczasowe warunki pracy i płacy pracownikowi objętemu szczególną ochroną ze względu na członkostwo w zakładowej organizacji związkowej i upoważnienie do reprezentowania tej organizacji wobec pracodawcy, nie tylko w ramach zwolnień grupowych, ale także indywidualnych objętych ustawą z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników). Nie zmienia to jednak oceny prawnej, że wypowiedzenie zmieniające było dopuszczalne i tym samym nie naruszało przepisów o wypowiedzaniu umów o pracę, stąd mimo naruszenia wskazanego przepisu wyrok odpowiada prawu.

Jeśli zaś chodzi o zarzut błędnego przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że pracodawca nie naruszył „art. 5 ust 5 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o

szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników poprzez nieuprawnione zastosowanie art. 10 ust. 1 w/w ustawy, bo w okresie 30 dni poprzedzającym wypowiedzenie warunków pracy powodowi - pozwany pracodawca dokonał również wypowiedzenia umowy o pracę M.G., co uprawniało pozwanego do wręczenia powodowi wypowiedzenia warunków pracy”, to, jak się wydaje, nawiązuje on do wypowiedzi Sądu Najwyższego zawartej w wyroku z dnia z dnia 10 marca 1998 r., II UKN 550/97 (OSNAPiUS 1999, z. 5, poz. 179) wyrażonej na tle uprzednio obowiązującej ustawy dnia 28 grudnia 1989 r. o szczegółowych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.). Zgodnie zaś z tym poglądem, zwolnienie z pracy z przyczyn ekonomicznych jednego pracownika dwuosobowej spółki cywilnej, nie daje podstaw do uznania, że nastąpiło zwolnienie grupowe, o jakim mowa w ustawie z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczegółowych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.), a tym samym zwolniony pracownik nie może nabyć uprawnień do wcześniejszej emerytury. Tyle tylko, że, niezależnie od kontrowersyjności tego poglądu, za pomocą tego zarzutu skarżący zwalcza podstawę faktyczną wyroku, co stosownie do art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Zgodnie bowiem z tym przepisem podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 r. Nr 4, poz. 76). Art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c. Wszakże ten właśnie przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c. należało postanowić jak w sentencji.